



Universitatea *Transilvania* din Brașov

**TEZĂ DE ABILITARE
REZUMAT**

**DIRIJATUL CORAL – EDUCAȚIE, CREAȚIE
INTERPRETATIVĂ, MANAGEMENT ȘI RELAȚII UMANE**

Domeniul: MUZICĂ

Autor:

Conf. univ. dr. Ioan OARCEA

Universitatea Transilvania din Brașov

BRAȘOV, 2017

CUPRINS**A. Summary****B. Realizări științifice și profesionale și planuri de evoluție și dezvoltare a carierei****B.1. Realizări științifice și profesionale**

Introducere

1. Parcursul universitar și profesional anterior conferirii titlului de Doctor în Muzică
2. Teza de doctorat – confluență și deschidere spre cercetări ulterioare
3. Realizări științifice și profesionale după conferirea titlului de Doctor în Muzică

3.1. Activitatea didactică

3.1.1. Valențele multiple ale educației muzicale

3.1.2. Valențele formative ale limbajului muzical

3.1.2.1. Virtuțile muzicii/artelor în realizarea excelenței școlare

3.1.2.2. Virtuțile muzicii/artelor în prevenirea dezangajării și abandonului școlar

3.1.3. Rolul disciplinei Dirijat coral în sistemul de învățământ și viața social-culturală

3.1.4. Formarea vocii corale – obiectiv determinant al interpretării expresive

3.1.4.1. Disfuncții ale auzului muzical, generatoare ale cântatului fals

3.1.4.2. Metode și tehnici de cultivare a vocii cântate

3.2. Activitatea interpretativă, dirijorală – concerte

3.2.1. Introducere

3.2.2. Activitatea dirijorală – concerte

3.3. Creația vocal-simfonică, în concerte și ateliere masterclass

3.3.1. Dramaturgia sincretică a creației și interpretării vocal-simfonice

3.3.2. Rezonanțe expresive ale creației vocal-simfonice în conștiința coriștilor

3.3.3. Metodologia abordării creației vocal-simfonice în atelierele corale

3.3.4. Repere interpretative în *Mass C-Dur* de Franz Schubert

3.3.5. Proiecte vocal-simfonice în studiu – *Le Roi David* de Arthur Honegger

3.4. Management cultural-educativ, proiecte și parteneriate culturale

Festivalul Coral Internațional de la Brașov – *Transilvania CorFest*

3.4.1. Management cultural, instituțional și coral

3.4.2. Proiecte și parteneriate culturale corale

3.4.2.1. Valențe culturale și socio-umane ale parteneriatelor corale

3.4.3. Festivalul Coral Internațional de la Brașov – *Transilvania CorFest*

3.4.3.1. Ateliere corale – Repertorii

3.4.3.2. Concerte

4. Concluzii cu privire la relevanța și originalitatea contribuțiilor personale

4.1. Contribuții la dezvoltarea activității didactice și educației muzicale

4.2. Contribuții la promovarea culturii corale românești

4.3. Contribuții relevante în managementul cultural, instituțional și coral

4.4. Contribuții la creșterea calității și vizibilității instituționale

B.2. Planuri de evoluție a carierei academice

Realizări științifice și profesionale, obiective prioritare, direcții de orientare

1. Activitatea didactică
2. Activitatea de cercetare științifică și profesională
3. Activitatea interpretativă – dirijorală
4. Management cultural

B.3. Bibliografie

B. Realizări științifice și profesionale și planuri de evoluție și dezvoltare a carierei

B.1. Realizări științifice și profesionale

Introducere

Teza de abilitare intitulată *DIRIJATUL CORAL – educație, creație interpretativă, management și relații umane* își propune prezentarea propriilor realizări profesionale, științifice și academice, din perioada 1986 – 2016, consecutiv conferirii titlului de Doctor în Muzică și până în prezent, precum și trasarea principalelor direcții de evoluție și de dezvoltare a carierei academice. Scopul demersului teoretic de față este acela al dobândirii atestatului de abilitare și recunoașterea calității autorului de a conduce lucrări de doctorat.

Poziția și responsabilitatea academică de a conduce lucrări de doctorat are conotații complexe de formare continuă, ce conferă posibilitatea valorizării în planul activității educative a unei experiențe personale și a transferului fondului de cunoștințe spre studentul doctorand.

1. Parcursul universitar și profesional anterior conferirii titlului de Doctor în Muzică

Primele studii universitare le-am finalizat la Facultatea de Muzică, din cadrul Universității din Timișoara, urmate apoi de cele de la Conservatorul de Muzică *Ciprian Porumbescu* din București, cu media 10 la examenul de licență.

Din anul 1974 până în 1990 am fost profesor de muzică titular la Școala Generală din Budila, iar din anul 1983 și la diverse școli din Brașov.

Între anii 1990 – 1996 am fost profesor asociat al Facultății de Muzică din Brașov, la Teoria Muzicii și Forme muzicale.

Între anii 1990 – 1998 și 2006 – 2011 am fost director al Liceului de Artă / Muzică din Brașov, iar între anii 1998 – 2006 inspector școlar de specialitate la Inspectoratul Școlar al Județului Brașov. Începând din anul 1994 sunt membru al comisiei naționale de muzică.

Activitatea interpretativă, dirijorală – națională și internațională, s-a manifestat în calitate de dirijor al *Corului de cameră ASTRA*, alături de care am susținut concerte *a cappella* și vocal-simfonice, în țară și străinătate, alături de formații similare, orchestre simfonice și dirijori din: Anglia, Austria, Belgia, Bulgaria, Canada, Cehia, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Italia, Olanda, Serbia, Spania, Țara Galilor, Ungaria, Venezuela și România.

Activitatea managerială în domeniul cultural s-a manifestat prin următoarele responsabilități: membru fondator, președinte al *Asociației Corale ASTRA*; din membru fondator, președinte al *Asociației Române de Cânt Coral*, afiliată Asociației Corale *A Coeur Joie-International*, membru al consiliului de administrație; director artistic al Festivalului Coral Internațional de la Brașov. În 1999, la Atena am fost membru fondator al *Forumului Coral Balcanic* care se dorește a fi o alternativă culturală de apropiere între națiuni, în condițiile existenței unei situații politice sensibile și incerte în Balcani.

Prezența muzicii corale românești în concerte, festivaluri, parteneriate corale și ateliere masterclass, susținute cu participarea coriștilor și dirijorilor din străinătate a reprezentat o deschidere certă a culturii românești spre viața culturală mondială, cu efecte în dinamizarea relațiilor culturale și social-umane.

3. Realizări științifice și profesionale după conferirea titlului de Doctor în Muzică

Dacă realizarea tezei de doctorat a constituit un moment de sinteză creatoare a preocupărilor profesionale de fond, perioada care a urmat acestui demers al cercetării mele științifice a fost o deschidere și aprofundare spre patru direcții sincretice: activitatea didactică, activitatea interpretativă-dirijorală, creația vocal-simfonică – în concerte și ateliere masterclass, management cultural – proiecte, parteneriate și festivaluri corale

3.1. Activitatea didactică

3.1.1. Valențele multiple ale educației muzicale

Problematika educației muzicale constituie esența activității mele profesionale, care s-a împletit permanent cu traseul existenței sociale, într-o îngemănare naturală, pe baza opțiunilor și deciziilor pe care le-am luat, dar și în contextul unor conjuncturi pe care viața mi

le-a oferit. Traseul existenței umane, care configurează în mare parte profilul profesional și uman al unei persoane, poate fi influențat de o sumedenie de factori, printre care, mediul socio-comunitar și deciziile personale ocupă un rol determinant.

Expunerea mea, situată în cadrul larg al comunicării artistice, cuprinde, în esență, propriile concepții referitoare la experiența profesională și de cercetare în domeniul educației muzicale, ca profesor, și de creație-interpretativă, ca dirijor și muzicolog.

Limbajul artelor ne ajută să explorăm și să cunoaștem segmente ale universului, complementare cunoașterii științifice, permițându-ne să comunicăm și să transmitem mesaje ce nu pot fi exprimate prin limbajul literar sau științific. Fiecare artă își structurează mesajul artistic în unități semantice specifice și poate fi perceput în modalități de receptare distincte.

Educația muzicală este procesul instructiv-educativ de formare a abilităților și deprinderilor de percepție și cunoaștere a realității cu ajutorul imaginilor sonore prin decodificarea semantică a limbajului muzical inserat în textul scris al partiturii, și/sau receptat auditiv.

Conținutul programelor de studii de licență și masterat au ca obiectiv central formarea de educatori cu o cultură muzicală și psiho-pedagogică complexă, capabili să se implice activ, gradual și continuu, în toate etapele formării elementelor limbajului muzical din conștiința individului, începând din învățământul preșcolar până în cel liceal – cu efecte pozitive asupra formării profesionale de specialitate din perioada studiilor universitate și a activității profesionale viitoare.

3.1.2. Valențele formative ale limbajului muzical

Istoria culturii și civilizațiilor scoate în evidență faptul că muzica era considerată o valoare socială de prim rang, care ajuta la creșterea și dezvoltarea facultăților umane, iar educația muzicală avea un loc bine stabilit în dezvoltarea popoarelor. Dacă în civilizațiile de aur ale Chinei, Greciei antice, ... afectivitatea, de esență artistică avea un rol predominant, evoluția istorică a schimbat caracterul popoarelor, iar acum primordialitatea îi revine intelectului.

Din păcate învățământul muzical contemporan, din perioada școlarității, face preponderent instrucție muzicală și mai puțin educație muzicală. Diferența semantică de fond se referă la faptul că instrucția specifică învățământului muzical contemporan, dă informații despre muzică, se adresează preponderent intelectului, raționalului, fiind o disciplină, uneori foarte științifică, pe când educația muzicală, este, înainte de orice, o artă cu valențe umane, care

promovează, cu rol formativ, valori estetice fundamentale care exprimă adevărul, binele și frumosul și care se adresează preponderent afectivității, emoției și sentimentelor.

Tematica limbajului de comunicare muzicală este detaliată și în studiul *The Language of the Music Communication in the Space of Human Knowledge*.

3.1.2.1. Muzica, un limbaj al inteligenței și sensibilității

„Expresie a celor mai subtile sentimente și idei, limbajul sunetelor este un limbaj al inteligenței și sensibilității fiind o componentă cu valențe multiple a ființei umane: dezvoltă imaginația, creativitatea, inteligența și sensibilitatea, contribuind la formarea de relații intra și interpersonale de natura socială, culturală și profesională, fiind un predictor al succesului, cu rol determinant în realizarea performanței școlare, dezvoltării personalității și caracterului. ... Sistemul de învățământ poate duce la formarea unei personalități umane omogene și complexe, care să facă față marilor provocări ale lumii contemporane, aflate într-o permanentă transformare, numai printr-o repartiție armonioasă și echilibrată a disciplinelor de învățământ studiate pe parcursul anilor de școală, în care educația artistică are un rol complementar dar determinant”. Am preluat fragmentul citat, din articolul *Funcția formativă a educației muzicale în dobândirea excelenței școlare*, publicat în *Buletinul Universității Transilvania din Brașov*, No. 1 – 2015. (pag. 141)

Din păcate, politica mondială a societății contemporane acordă o importanță favorizantă educației intelectuale și tehnice, în defavoarea celei artistice și afective, situație care generează un dezechilibru între *gândirea cerebrală*, **IQ** (*intelligence quotient*) și *trăirea afectivă*, *inteligența emoțională* **EQ** (*emotional quotient*), cu efecte asupra dezumanizării personalității umane.

În perioada școlarității și îndeosebi a adolescenței, când tinerii trec prin transformări biologice profunde și căutări furtunoase în definirea propriei lor identități, fiind preocupați excesiv de frumos ca modalitate de trăire personală, educația estetică și implicit cea muzicală, poate reprezenta modalitatea cea mai eficientă de comunicare non-verbală a unor trăiri diferite, care nu-și găsesc corespondență în limbajul verbal, literar. Adolescența este perioada în care, instinctiv, se creează un echilibru între gândirea cerebrală și trăirea emoțională. Cultivarea unor modele de comportament, în această perioadă, poate duce la formarea unor

principii de viață, în care cultura intelectuală și cea artistică pot forma o bază cu rol definitiv în viața profesională individuală.

3.1.2.2. **Virtuțile muzicii / artelor în prevenirea dezangajării și abandonului școlar**

În majoritatea situațiilor, ființa umană, pusă în fața luării unor decizii, gândește cerebral și decide afectiv. Dezangajarea și abandonul școlar sunt decizii afective, prin care un elev dezamăgit de faptul că nu își găsește locul în cadrul colectivului școlar, abandonează și renunță la beneficiile pe care le poate oferi educația școlară formării sale profesionale.

Învățământul actual trece printr-o perioadă dificilă, în care, mulți elevi nu se regăsesc și în consecință abandonează școala. Diferența dintre nivelul de pregătire al elevilor și standardele de evaluare impuse, modul impersonal și autoritar în care funcționează relația profesor-elev, lipsa de afectivitate, înțelegere și comuniune din cadrul grupurilor școlare, creează situații de inadaptabilitate și respingere, urmate de renunțare și abandon școlar.

Educația artistică, cu formele ei multiple de manifestare – muzicală, literară, plastică, coregrafică, ..., poate fi o soluție pentru prevenirea dezangajării și abandonului școlar.

Implicarea socio-culturală a tinerilor în proiecte și programe vizând, dansul/mișcarea corporală, teatrul/cinematografia, artele plastice, literatura sau muzica, sunt modalități de angajare intelectuală și emoțională a unui individ prin care își manifestă creativitatea, având un rol determinant în formarea personalității și caracterului.

Datoria profesională a educatorilor este să vină în întâmpinarea acestor tineri cu proiecte și programe care să le ofere activități atractive alternative, în consens cu aspirațiile și nevoile lor de realizare personală; iar datoria sistemului de învățământ și a instituțiilor școlare este de a asigura cadrul instituțional și logistic desfășurării acestor activități și programe.

3.1.2.3. **Virtuțile muzicii / artelor în realizarea excelenței școlare**

Limbajul artelor și în special cel al muzicii, este limbajul nostru universal care ne oferă modalități multiple de auto-exprimare și creativitate. O personalitate model are o structură existențială de echilibru, în care se întrepătrund, într-o formă complementară, coordonata valorică intelectual-rațională, cerebrală cu abilități și deprinderi tehnice, cu cea artistică-irațională, afectivă, capabilă de trăiri emoționale autentice..

Howard Gardner, în cartea sa, *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*, demonstrează argumentat faptul că inteligența muzicală se regăsește în toate cele șapte tipuri descrise, având un rol determinant asupra formării personalității, caracterului și realizării excelenței școlare și profesionale.

Studentii, din toate specialitățile și programele de studii, care participă la cursuri de educație muzicală, sau sunt angrenați în programe de educație și practică artistică au niveluri mai ridicate de realizare profesională în studiu, decât colegii lor non-muzicali, pentru că: muzica promovează un număr mare de capacități de gândire, contribuind la pregătirea studenților pentru o carieră și o profesie; este o sursă majoră de sensibilitate și echilibru; are capacitatea de a revigora și calma energiile; încurajează munca în echipă, favorizează disciplina, angajamentul și implicarea; oferă posibilitatea înțelegerii propriei identități culturale, precum și a altor culturi; dezvoltă inteligența și este un predictor al succesului.

Faptul că Universitatea *Transilvania* promovează și susține o viață culturală dinamică și o stagiune de concerte de nivel profesional, desfășurate în două spații de excepție – Aula Magna și Centrul Multicultural – este dovada înțelegerii poziției și a rolului determinant pe care educația artistică o are în formarea profilului personalității umane și a excelenței școlare.

Problema stimulării excelenței școlare prin programe culturale, în cazul nostru muzicale, este o necesitate în toate formele de învățământ și la toate nivelurile.

Aprofundarea cunoașterii rolului pe care îl are educația muzicală în formarea personalității și caracterului, prin dezvoltarea unei culturi personale, complementară celei profesionale, poate duce la o reevaluare a importanței sale în sistemul de învățământ.

3.1.3. Rolul disciplinei Dirijat coral în sistemul de învățământ și viața social-culturală

La nivel universitar, în Facultatea de Muzică, educația ca proces instructiv-formativ are ca obiectiv formarea profesională a viitorilor pedagogi și interpreți în domeniul muzicii. În cadrul acestui proces complex, *Dirijatul coral*, ca disciplină de specialitate a programului de studii Muzică, are ca obiectiv general: pregătirea teoretică, pedagogică, psihologică și practică a studenților în vederea formării tehnicii dirijorale, precum și formarea abilităților psiho-pedagogice, de inter-relaționare și management, necesare în procesul educațional și de comunicare artistico-muzicală.

Postura profesională inedită a dirijorului este complexă prin competențele pe care le impune poziția sa didactică și interpretativ-creativă: personalitate cu valențe de lider, având capacitate de influențare și coordonare a colectivelor artistice; echilibru psihic și carismă; cultură muzicală multidisciplinară; intuiție și experiență practică în domeniul interpretării muzicale, corale și management socio-cultural. Personalitatea complexă a dirijorului de cor, maniera stilistică individuală, calitățile și competențele muzicale, umane și pedagogice, sunt teme pe care le-am tratat, cu toata atenția, în cadrul tezei de doctorat, pag. 109 – 131 și în cartea *Cântarea corală, modalitate specifică de exprimare socio-culturală*, publicată la Editura MediaMusica, Cluj-Napoca în 2010

Pregătirea universitară în cadrul cursului de dirijat coral, presupune trei competențe esențiale: capacitatea de citire cursivă a partiturii, înțelegerea valențelor expresive ale creației interpretate și comunicarea intențiilor interpretative prin tehnica dirijorală individuală. Din păcate, dificultățile întâlnite de studenți în lectura partiturilor la nivelul exigențelor studiilor universitare este principala problemă pe care o întâlnesc în cadrul orelor de *Dirijat* și *Ansamblu coral*, iar constatarea impune soluții și proiecte reparatorii și constructive.

Creativitatea profesorului de dirijat trebuie să găsească cele mai adecvate metode pentru recuperarea și dezvoltarea cunoștințelor, abilităților și deprinderilor studenților, în vederea pregătirii viitorului interpret, dirijor, pentru misiunea profesiei de a recrea conținutul unei lucrări abordate și a conduce un colectiv coral într-o manifestare concertistică.

Pentru remedierea situației, la nivelul facultății în primul an de studiu, ca disciplină complementară, studenții vor aborda disciplina *Tehnici de educare a auzului muzical*. Este un curs practic de abordare a asimilării limbajului muzical prin prisma interpretării vocale a intervalelor muzicale, integrate diferitelor sisteme de intonație.

Pe baza observațiilor acumulate în învățământul preuniversitar vocațional de muzică, din postura de director și inspector școlar, precum și a experienței desprinse pe parcursul anilor ca profesor al acestei discipline, consider ineficiente manualele de *Teoria muzicii și Solfegiu*, precum și metodologia de abordare a studiului limbajului muzical, pentru că, la finalizarea fiecărui ciclu de învățământ – primar, gimnazial sau liceal – nivelul de pregătire al elevilor absolvenți, la nivel general, este nesatisfăcător.

Abordarea cunoștințelor de teoria muzicii trebuie să se facă pornind de la exerciții practice de intonație și studii ritmice, iar asimilarea noțiunilor de teorie trebuie să fie o rezultată a

observațiilor și concluziilor desprinse de elevi din lectura textului muzical. Disciplina de studiu *Tehnici de educare a auzului muzical* trebuie să fie adiacentă disciplinei *Teoria muzicii – Solfegiu – Dicteu muzical*, ca modalitate practică de asimilare progresivă a unităților semantice specifice înălțimii sunetelor și intervalelor muzicale, respectiv, duratei sunetelor și structurilor ritmice, începând din învățământul primar.

Percepția interioară conștientizată, a înălțimii sunetelor muzicale, realizată prin exerciții de abordare gradată, de la simplu la complex, duce la obținerea capacității de recunoaștere și reproducere precum și a deprinderilor de operare cu sunetul în cadrul textului muzical.

3.1.4. Formarea vocii corale – obiectiv determinant al interpretării expresive

Vocea umană, este instrumentul prin care interpretul dă expresie muzicală trăirilor sale interioare, este o „vibrație de sensibilitate totală a corpului, o modalitate artistică de comunicare transfigurată în imagini sonore a spiritualității umane” (Oarcea, 23), iar cântarea corală, ca stare de empatie umană, reprezintă limbajul colectiv de exprimare vocală a celor mai profunde idei și sentimente ale armoniei social-umane, inserate în textul partiturii.

Corul, ca entitate de comunicare interpretativă de grup, se poate regăsi în diverse modalități structurale, cu dotări vocale neomogene, personalități și caractere individuale cu nivele de cultură muzicală dintre cele mai diferite. Obținerea unei expresii muzicale cu puternică vibrație spirituală stă în capacitatea dirijorului de a crea un „instrument” vocal cu o intonație justă, omogenă și o știință a expresivității dinamice unitară. Prioritatea activității unui dirijor nu trebuie să fie învățarea rapidă a unui repertoriu și prezentarea lui în concert, moment care întrădevar dă satisfacție coriștilor și publicului, ci, formarea unei culturi vocale, individuale și colective, capabile să dea expresie maximă celor mai fine nuanțe ale mesajului artistic.

Având în vedere faptul că exigențele interpretării muzicale cu valențe artistice, presupun realizarea unei sonorități de o acuratețe intonațională unică, un timbru omogen și o paletă dinamică expresivă, în consens cu mesajul compozitorului, formarea vocii corale – ca instrument colectiv capabil să exprime mesajul comunicării artistice în toată plenitudinea forței sale expresive – devine obiectivul prioritar al educației muzicale vocale.

Problematika formării vocii corale se regăsește detaliată în două studii de cercetare, personale: *Choral voice training, musical experience and research* și *Drawing development of hearing and voice, recovery methods of hearing and intonation impairments*, precum și în

teza de doctorat, *Valențe socio-comunitare ale cântării corale și volumul, Cântarea corală, modalitate specifică de exprimare socio-culturală.*

3.1.4.1. **Disfuncții ale auzului muzical, generatoare a cântatului fals**

O intonație muzicală justă, cu valențe expresive, este condiționată de trei factori determinanți: o bună funcționare a sistemului nervos, manifestată printr-o acuitate specială a auzului, o intonație corectă și o memorie capabilă să rețină și să reproducă fragmente muzicale dintre cele mai diverse și complexe.

Cântatul fals se datorează unor disfuncții ale auzului și intonației, determinate de *factori genetici (fiziologici), medicali (neurologici, psihologici)* sau *educativi*. Cunoașterea și înțelegerea cauzelor cântatului fals reprezintă punctul de pornire în găsirea și aplicarea celor mai eficiente metode de recuperare și formare muzicală.

Factori perturbatori ai intonației muzicale juste, cu efect nociv asupra echilibrului psihic, pot constitui și zgomotele, poluarea chimică, vorbitul continuu sau stresul cotidian.

Sarcina dirijorului este conștientizarea cauzelor care determină interpretarea greșită a coriștilor și găsirea metodelor de remediere a disfuncționalităților observate.

3.1.4.2. **Metode și tehnici de cultivare a vocii cântate**

Aplicarea celor mai adecvate tehnici de studiu și formare vocală presupune din partea educatorilor o bună cunoaștere a caracteristicilor anatomo-fiziologice a vocii umane, precum și a structurii sale psihice și temperamentale – experiență interpretativă, inteligență și cultură.

Maniera de lucru școlastică va fi înlocuită cu cea ludică, în care profesorul își alege tipul de exerciții, ca tehnică și dificultate, în funcție de caracteristicile vocale individuale, experiența interpreților și obiectivele expresive pe care le impune repertoriul abordat.

Pentru a asigura eficiența metodelor abordate, de o importanță deosebită este atmosfera din mediul educativ al orelor de studiu și atitudinea pozitivă empatică dintre profesor și elev, bazată pe sinceritate și încredere reciprocă. Evaluarea continuă a rezultatelor activității, prin aprecieri concrete, exprimate într-o formă pozitivă, tonică, este importantă pentru inducerea stării de încredere și motivație personală.

Claritatea și forța expresivă de comunicare a cântării vocale capătă valențe multiple în interpretarea colectivă, corală. Efectele în plan afectiv, reflectate prin emoții și sentimente, se manifestă în plan intelectual, cerebral, prin atitudini cu valențe formative în planul personalității și a caracterului, adăugând la valoarea de sine a individului, sensibilitatea și atitudinea pozitivă.

Formarea culturii vocale, individuale și corale, este un proces continuu și de durată, care pornește din momentul înțelegerii mecanismului până la asimilarea lui conștientă, prin formarea progresivă a senzațiilor și deprinderilor de tehnică vocală.

În funcție de gravitatea afecțiunilor, recuperarea disfuncțiilor poate atinge performanțe operationale distincte, determinate de *inteligența emoțională* a interpretului și mai ales de *măiestria educatorului*.

În articolele și sursele bibliografice enumerate în teza de abilitare au fost detaliate și analizate cauzele cântatului fals precum și metodele de remediere, prin prisma experienței și a activităților metodice desfășurate în colective corale dintre cele mai diverse, atât din cadrul sistemului de învățământ cât și din cadrul formațiilor corale de amatori și profesioniști.

3.2. Activitatea interpretativă, dirijorală – concerte

3.2.1. Introducere

Concertele corale, sunt manifestări artistice cu mesaje estetice complexe, transmise publicului ascultător. Ele sintetizează viziunea ideatică și expresivă a compozitorilor, filtrată și recreată prin inteligența și sensibilitatea dirijorului și exprimată prin vocea colectivă a coriștilor. Impactul emoțional și ideatic se regăsește apoi, în diverse semnificații semantice, la fiecare ascultător, iar efectele și beneficiile formative vizează reacțiile emoționale și atitudinile, ca și structura de personalitate și caracter a fiecărui individ.

Responsabilitatea dirijorului, ca și a profesorului de dirijat și educație muzicală, se reflectă și se manifestă prin atenția pe care o acordă poziției sale ca interfață re-creativă între universul limbajului creației, inserat în textul partiturii și publicul cărui îi este adresat.

3.2.2. Activitatea dirijorală – concerte

Participarea interpretativă, interactivă, la activități culturale – concerte, proiecte educative, parteneriate, masterclass – reprezintă experiențe socio-culturale unice, prin racordarea muzicală și umană a interpreților la aceleași trăiri și exprimări muzicale de esență spirituală.

Repetițiile ansamblului sunt momente de acumulări valorice însă manifestarea creativă a expresiei artistice se realizează în timpul concertului, acolo unde mesajul limbajului muzical este augmentat și potențat de emoțiile și trăirile interactive ale interpreților și publicului.

În perioada 2008 – 2016, activitatea interpretativă, ca dirijor al Corului ASTRA, a fost o continuare a activităților artistice anterioare, prin dezvoltarea unor programe culturale, aprofundate și diversificate, desfășurate în cadrul unor proiecte culturale (festivaluri, reuniuni, parteneriate) prin concerte *a cappella*, sau cu acompaniament de pian și orchestră simfonică, vocal-simfonice, în următoarele direcții tematice: concerte educative realizate în colaborare cu instituțiile de învățământ vocațional din Brașov – Facultatea de Muzică, Liceul de Muzică *Tudor Ciortea*; concerte vocal-simfonice realizate în colaborare cu instituțiile profesioniste de concerte din Brașov – Orchestra Simfonică a Filarmonicii *Gheorghe Dima* și Orchestra și soliștii Operei; concerte susținute în cadrul stagiunii de concerte a Universității *Transilvania* din Brașov; concerte *a cappella* și vocal-simfonice susținute în cadrul Festivalurilor corale de tradiție, organizate anual și destinate comunității social-culturale brașovene; concerte susținute în cadrul festivalurilor și reuniunilor corale naționale și internaționale; concerte *a cappella* susținute în cadrul unor parteneriate de colaborare cu formații corale din țară; concerte și turnee de concerte corale, susținute în cadrul unor parteneriate de colaborare cu formații corale / federații corale din străinătate; concerte vocal-simfonice susținute în cadrul unor parteneriate de colaborare cu Orchestra *Jesus Guridi* a Conservatorului din Bilbao, Spania; concerte susținute în cadrul unor medalioane de comemorare; concertele anuale de Colinde destinate comunității social-culturale brașovene și naționale; concerte *a cappella* și vocal-simfonice, desfășurate în cadrul Festivalului Coral Internațional *Transilvania CorFest*, edițiile 2013, 2015 și 2016; ateliere masterclass și concerte, susținute ca dirijor titular, în România și Franța.

Fiecare concert are o semnificație specială, deosebită, cu momente de trăire afectivă inedite, unele imprevizibile și cu o mare încărcătură a mesajului comunicării muzicale. Un rol deosebit în realizarea unui concert cu o respirație specială îl are și publicul, care prin feedback-ul energetic, de vibrație și înțelegere a mesajului, potențează expresia interpretării.

O influență determinantă asupra calității interpretării corale, asupra echilibrului psihic și muzical al coriștilor și implicit asupra mesajului transmis publicului o are dirijorul, iar, un rol deosebit în realizarea unui concert de excepție îl are spațiul ambiental în care se desfășoară, adecvat tipului de repertoriu abordat.

Argumentele și afirmațiile referitoare la activitatea interpretativă, dirijorală, sunt expuse detaliat în teza de abilitare și sunt susținute bibliografic prin articole și studii publicate în volume ale conferințelor internaționale cu comitet *peer-review*, în reviste care figurează în baze de date internaționale (BDI), în Newsletter, Universitatea *Transilvania* din Brașov, sau în cărți personale, editate.

3.3. Creația vocal-simfonică, în concerte și ateliere masterclass

3.3.1. Dramaturgia sincretică a creației și interpretării vocal-simfonice

Abordarea repertoriului vocal-simfonic este o provocare îndrăzneță, pe care, ca dirijor, mi-am asumat-o în anul 1994 prin abordarea oratorului MESIA de Georg Friedrich Händel. Participarea corului Astra ca și cor pilot la susținerea concertelor în cadrul Festivalului Oratorului *Musique en Morvan* de la Autun, Franța, a constituit certificarea valorii interpretative la nivelul exigenței profesionale a marilor manifestări corale mondiale. Colaborarea prin schimburi corale avută cu formații corale cu o bogată experiență concertistică, precum și contactul cu dirijori de prestigiu din viața corală mondială au fost momente de puternică maturizare profesională.

Gândirea sincretică a creației și interpretării vocal-simfonice sintetizează într-un tot unitar trei elemente, cu implicații semantice complementare în planul expresivității și arhitecturii muzicale: *corul, soliștii și orchestra*. Înțelegerea rolului și funcției fiecărui grup component al interpretării în decodificarea și limbajului creației, duce la conștientizarea faptului că fiecare viziune interpretativă individuală, printr-o cumulare sincretică echilibrată, trebuie subordonată concepției de ansamblu.

Responsabilitatea realizării unei interpretări vocal-simfonice la nivelul exigenței profesionale este în primul rând a dirijorului, printr-o cunoaștere aprofundată a creației abordate și prin capacitatea de a coordona și valoriza la potențial maxim întreg ansamblul vocal-instrumental.

Documentarea științifică referitoare la creația și interpretarea vocal-simfonică se reflectă în, studii publicate în Buletinul Universității *Transilvania*, articole publicate în Newsletter, Universitatea *Transilvania* și volume publicate la Editura MediaMusica din Cluj-Napoca și Editura Universității Transilvania din Brașov.

3.3.2. Rezonanțe expresive ale creației vocal-simfonice în conștiința coriștilor

În ciuda dificultăților de studiu, care impune coriștilor un efort suplimentar și o implicare exigentă în perioada de pregătire din repetiții, abordarea creațiilor muzicale vocal-simfonice reprezintă, pentru coriștii din Astra, o preferință repertorială primordială, care le oferă momente de trăire cu totul speciale, pentru că bogăția profundă a dramaturgiei creației captivează și motivează implicarea lor emoțională și volitivă. Fiecare realizare concertistică a avut o importanță deosebită în creșterea calitativă a interpretării vocal-simfonice, dar experiența dobândită în cadrul Festivalului Oratoriului de la Autun, a reprezentat un adevărat moment de maturizare stilistică, sub raportul vocalității specifice dramaturgiei interpretative, raportată fiecărei creații abordate, precum și a manierei dirijorale de ansamblu.

Până în prezent, Corul ASTRA a susținut 80 de concerte vocal-simfonice în care a interpretat 45 lucrări *vocal-simfonice* de anvergură, din creația compozitorilor: Johann Sebastian Bach, Ludwig van Beethoven, Vincenzo Bellini, Hector Berlioz, Leonard Bernstein, Georges Bizet, Anton Bruckner, Giacomo Carissimi, Marc-Antoine Charpentier, Leo Delibes, Antonin Dvorak, Maurice Duruflé, Gabriel Fauré, Cesar Franck, Charles Gounod, Georg Friedrich Händel, Johann Lukas Hedwig, Felix Mendelssohn-Bartholdy, Wolfgang Amadeus Mozart, Carl Orff, Norbert Ott, Giacomo Puccini, Paul Richter, Franz Schubert, Igor Stravinski, Giuseppe Verdi, Antonio Vivaldi, etc.

Fiecare apariție scenică și fiecare concert reprezintă o stare de vibrație unică, pentru că postura de interpret reprezintă o identificare cu mesajul creației transmis publicului. Fiecare creație vocal-simfonică se reflectă diferit în conștiința coristului sau dirijorului de cor, de aceea experiența acumulată prin interpretare și colaborarea cu dirijori de prestigiu au creat în conștiința și memoria coriștilor rezonanțe expresive profunde.

Revelarea stilului interpretativ asupra marilor creații ale literaturii muzicale este posibil datorită confluenței fericite dintre coriști, dirijorul de cor și dirijorul de orchestră. În acest

sens, corul Astra a avut șansa colaborării concertistice cu ansambluri orchestrale de prestigiu, dirijori de orchestră admirabili, soliști vocali și pianști de înaltă ținută profesională.

Pregătirea pentru concert a creațiilor vocal-simfonice este un proces de durată, pornind de la analiza anticipată a partiturii de către dirijor, continuând cu studierea ei cu ansamblu coral și finalizând cu repetițiile de ansamblu – cor, orchestră și soliști. Realizarea optimă a concertelor vocal-simfonice ale Corului de cameră ASTRA, a fost posibilă datorită capacității coriștilor să facă o lectură solfegistică profesională a partiturii și să susțină muzical o țesătură vocală capabilă să se impună alături de sonoritatea unei orchestre simfonice.

Două studii de specialitate, publicate în Buletinul Universității Transilvania, tratează problematica pregătirii și susținerii concertelor vocal-simfonice; un articol se referă la analiza partiturii *Misa în Do Major* de Franz Schubert și al doilea articol la abordarea creației vocal-simfonice în cadrul atelierelor corale.

3.3.3. Metodologia abordării creației vocal-simfonice în atelierelor corale

Festivalurile muzicale, concepute ca o săptămână de cânt coral, cu ateliere masterclass, concerte, serate corale, conferințe și activități turistice au devenit deja o practică obișnuită, și în România. La Brașov se organizează, începând din anul 1996, Festivalul Coral Internațional *TRANSILVANIA CorFest*, o manifestare muzicală de amplă vibrație artistică, organizată în consens cu cele din *Federația Corală Internațională À Cœur Joie*, *Europa Cantat* și *Federația Internațională pentru Muzică Corală*. Festivalul a devenit o activitate emblematică pentru învățământul universitar brașovean și studenții Facultății de Muzică din Brașov, datorită posibilităților oferite acestora de a-și îmbogăți cultura muzicală profesională. După modelul festivalului de la Brașov, la Satu Mare se organizează Festivalul Coral Internațional SAMFEST, în colaborare cu Filarmonica de Stat *Dinu Lipatti*. În acest sens, în fiecare ediție a festivalurilor corale internaționale de la Brașov și Satu Mare a existat un atelier coral în care s-a studiat și prezentat în concert cel puțin o lucrare vocal-simfonică.

Abordarea unei creații vocal-simfonice, într-un atelier masterclass este un demers dificil datorită timpului scurt în care se impune pregătirea concertului. Reușita demersului realizării concertului este determinată de măiestria pedagogică și muzicală, personalitatea și virtuțile manageriale ale dirijorului, precum și de reacția feed-back a coriștilor la solicitările dirijorului.

Pentru a evidenția cât mai clar momentele concrete ale pregătirii unui repertoriu în cadrul atelierelor masterclass, în teza de abilitare este prezentată maniera de studiu abordată în cadrul Festivalului coral internațional SAMFEST, prin parcurgerea cu atenție și exigență maximă a fiecărei etape de lucru, în studierea lucrării *Requiem* de Gabriel Fauré. Exemplificarea detaliată a secvențelor desfășurării masterclass-ului se găsește inserată în articolul Oarcea, I.: *Vocal-symphonic composition in choir workshops*, publicat în Buletinul Universitatii Transilvania din Brașov.

Identificarea și aplicarea celor mai adecvate metode pentru depășirea dificultăților întâlnite în realizarea proiectului o consider una dintre situațiile cele mai provocatoare. De aceea, angajarea într-un proiect masterclass cu producție concertistică implică măsuri anticipate de precauție din partea dirijorului, vizând potențialul muzical al ansamblurilor participante la proiect. Dincolo de calitatea vocală și expresiv-muzicală a interpreților, o importanță deosebită o are calitatea umană a participanților, care se manifestă prin implicarea lor volitivă și afectivă, printr-o disponibilitate deschisă spre efort și un program de repetiții suplimentare. Calitatea interpretării se poate observa ascultând imprimarea audio a CD-ului cu *Requiem* de Gabriel Fauré. Susținerea unui atelier masterclass de asemenea anvergură, finalizat printr-un concert bine realizat, reprezintă o bogăție culturală pentru interpreți, care au trăit o experiență unică, dar și pentru public.

3.3.4. Repere interpretative în *Mass C-Dur* de Franz Schubert

Creația vocal-simfonică a lui Franz Schubert cuprinde un repertoriu agreat și preferat pentru disponibilitățile muzicale și de studiu, accesibile unor tipuri de formații corale diverse. Din compozițiile sale, *Misa în Do Major* (Opus 48 D 452) și *Misa în Sol Major* (D 167) au fost creațiile studiate și prezentate într-o suită de concerte, în țară și străinătate. Pregătirea anticipată a celor două mise a presupus o documentare specială, urmată de o analiză detaliată a partiturii. Conținutul studiului dedicat *Misei în DO* a constituit subiectul articolului, *Mass in C Major by Franz Schubert*, publicat în Buletinul Universitatii Transilvania din Brașov.

Pe baza analizei, expuse în conținutul articolului, în teza de abilitare sunt prezentate doar ideile principale, liniile directoare, vizând structura formală și caracteristicile stilistice dominante care definesc personalitatea muzicală a lui Schubert, cu referințe privind stilul interpretativ specific *Misei D-Dur*.

Pornind de la cunoașterea anticipată a elementelor de macro și microstructură specifice creației lui Schubert, abordarea studiului *Missei C-dur* trebuie să urmărească exprimarea cât mai fidelă a mesajului ideatic al partiturii.

3.3.5. Proiecte vocal-simfonice în studiu

Le Roi David – Arthur Honegger (Psalm simfonic),

DVD – *Regele David* – Arthur Honegger (Psalm simfonic), Proiect ARCC-ACJ-I, Liceul de Artă *Sabin Drăgoi* din Arad 29.04.2004.

3.4. Management cultural, Proiecte și parteneriate corale

Festivalul Coral Internațional de la Brașov, *Transilvania CorFest*

3.4.1. Management cultural, instituțional și coral

Experiența managerială se dobândește prin participarea la cursuri de formare profesională vizând asimilarea cunoștințelor și tehnicilor de lucru specifice, și prin experiență practică.

Activitatea diversă și complexă pe care am desfășurat-o, timp de peste douăzeci de ani, în domeniul managementului socio-cultural profesional, național și internațional, s-a manifestat prin responsabilitățile pe care le-am avut, în calitate de membru în consiliile de administrație ale asociațiilor profesionale internaționale, participări la forumuri și simpozioane culturale internaționale sau membru în consiliul de administrație al Fundației Româno-Britanice *Hospice Casa Speranței*.

O altă sursă a experienței manageriale, prin prisma managementului instituțional a fost poziția de director al Liceului de Artă / Muzică din Brașov, inspector școlar de specialitate și membru al comisiei naționale de muzică din cadrul M.E.N./M.E.C.T./M.E.C.I., precum și calitatea de director artistic al concursurilor și festivalurilor de specialitate, naționale și internaționale, sau membru în jurii de specialitate, naționale și internaționale.

Managementul inteligenței, ca și cel al valorilor de patrimoniu cultural, presupune o înțelegere profundă a resorturilor intelectuale și de sensibilitate artistică specifice persoanelor

supradotate, și o coordonare managerială atipică, în consens cu aspectele de creativitate ce decurg din evoluția lor individuală.

Rezultatele activității educative, în planul educației generale și de specialitate, finalizată prin realizări deosebite (unele de excepție) pe termen scurt și pe termen lung, se pot observa în documentele manageriale ale instituției, inserate în 5 volume distincte: *Managementul instituției școlare – Director, Liceul de Muzică „Tudor Ciortea” din Brașov*, cuprinzând managementul din perioada anilor școlari 2006-2011.

Rezultatele de excepție ale tinerilor muzicieni din liceele vocaționale stau în seriozitatea pe care au acordat-o fiecărui moment al evoluției lor muzicale, iar, o educație muzicală bine fundamentată poate deveni, prin studiu perseverent și cultură personală, o educație performantă, de excelență. Funcția formativă a muzicii, în realizarea performanței profesionale, o regăsim expusă detaliat în studiile: *The formative function of music education in achieving educational excellence* și *Music, the language of intelligence and sensibility* – publicate în Bulletin of the Transilvania University of Brașov.

O responsabilitate specială căreia îi acord, de peste 30 de ani, o atenție deosebită, este cea de dirijor și organizator al tuturor activităților și manifestărilor culturale și sociale ale corului ASTRA. Din această comunitate corală a luat naștere *Asociația Română de Cânt Coral*, iar ca președinte și membru fondator am avut șansa să realizez manifestări culturale de excepție, printre care *Transilvania CorFest* și parteneriatele culturale naționale și internaționale.

Capacitatea de a anticipa și coordona toate momentele și secvențele unui proces managerial se învață teoretic, dar mai ales practic și uneori se intuiește. Experiența managerială am valorificat-o în grantul de cercetare științifică CNCSIS – *Integrarea tehnologiilor informaționale și de comunicație specifice învățământului la distanță într-un program de artă și cultură*, Academia de Muzică *Gheorghe Dima*, Cluj-Napoca, 2008

3.4.2. Proiecte și parteneriate culturale corale

Ca dirijor al Corului Astra, în contextul responsabilităților pe care le am în cadrul federațiilor și asociațiilor internaționale, am organizat și susținut 47 proiecte culturale, parteneriate și schimburi corale internaționale cu formații muzicale din străinătate: Anglia, Belgia, Bulgaria, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Italia, Japonia, Olanda, Serbia, Spania, Ungaria, USA, și 26 proiecte culturale și parteneriate cu formații corale din România.

În teza de abilitare sunt enumerate și prezentate proiectele și parteneriatele susținute, cu precizarea surselor documentare și bibliografice aferente – articole și imprimări CD și DVD.

Fiecare manifestare a avut atât valențe culturale cât și valențe socio-umane, iar beneficiile și efectele pe termen mediu și lung se reflectă prin dezvoltarea în extenso a unei comunități sociale și culturale în care se implică din ce în ce mai multe persoane, din generații și profile profesionale dintre cele mai diferite.

Experiența managerială dobândită în realizarea parteneriatelor corale se afla inserată în articolul *Choral partnerships, cultural interferences with human and social valences*.

3.4.2.1. Valențe culturale și socio-umane ale parteneriatelor corale

Fiecare parteneriat coral a avut valențe artistice și umane speciale și de fiecare dată am fost surprinși de bogăția spirituală pe care o poate aduce evoluția scenică a două formații corale deosebite, precum și forța de comunicare umană ce se răsfrânge asupra tuturor participanților. Am ales, spre exemplificare, două proiecte, din două spații culturale, deosebite, dar cu aceeași încărcătură artistică și umană, care au avut loc în ultimii ani: turneul de concerte din Franța (2014) și cel din Serbia (2015).

Cele două turnee și parteneriate corale, din două spații culturale europene cu valențe socio-culturale și politice distincte, dar diferite, au scos în evidență faptul că valorile de patrimoniu cultural sunt în esența lor într-o consonanță perfectă și prin intermediul limbajului muzical se poate realiza o comunicare umană excelentă.

Ca sinteză a beneficiilor și deschiderilor pe care le poate realiza comunitatea corală mondială, doresc să evidențiez faptul că prin schimburile corale între formații corale din spații culturale și comunități administrative și socio-politice distincte, dar diferite, se poate schimba percepția umană și politică despre țări și popoare.

3.4.3. Festivalul Coral Internațional de la Brașov – *Transylvania CorFest*

Festivalul Coral Internațional de la Brașov – *Transylvania CorFest*, este conceput ca o săptămâna de cânt coral, cu ateliere de studiu masterclass, concerte, serate corale, conferințe și activități turistice. Promovat la Brașov, prima ediție a avut loc în anul 1996, urmată apoi de încă șase ediții – 1999, 2002, 2005, 2013, 2015, 2016.

Într-o săptămână cu un program al activităților dens și variat, *Transilvania CorFest* și-a atins obiectivele, reușind să ofere tuturor participanților un spațiu de socializare corală intercomunitară și să promoveze Universitatea *Transilvania* din Brașov ca un spațiu cultural internațional.

Prezentarea completă și complexă a manifestărilor festivalului, referitoare la personalitățile muzicale prezente, compozitori, dirijori, soliști și coriști, precum și a repertoriilor prezentate în ateliere și concerte se regăsește detaliată în: Oarcea, I. : *Festivalul coral internațional, Transilvania CorFest*, Universitatea *Transilvania* din Brașov, 13 – 18 iulie 2015 (84 pag).

4. Concluzii cu privire la relevanța și originalitatea contribuțiilor personale

Relevanța și originalitatea contribuțiilor personale, s-a manifestat în următoarele patru direcții specifice ale domeniului de interes profesional: activitatea didactică, activitatea interpretativă dirijorală, de promovare a culturii corale românești și activitatea managerială.

Contribuția originală prin care mi-am desfășurat activitatea ca profesor de educație muzicală, teoria muzicii, dirijat coral sau cea de manager s-a manifestat atât în planul expresivității interpretative precum și a abilităților psiho-pedagogice de inter-relaționare.

Prezența ca dirijor și manager în manifestări artistice naționale și internaționale a contribuit la promovarea creației corale și a culturii românești, prin concerte și ateliere masterclass.

Relevante sunt cele peste 500 concerte *a cappella* și cele 80 de concerte vocal-simfonice, precum și înregistrările pe CD și DVD care atestă nivelul calității interpretative.

Realizările manageriale ca director, inspector școlar și membru în comisia națională de muzică precum și cele din activitatea corala se reflectă în proiectele, programele, festivalurile și concursurile cu relevanță națională la desfășurarea cărora mi-am adus contribuția.

Activitățile educative și culturale cu deschidere internațională – concerte, festivaluri, proiecte și parteneriate – au reprezentat tot atâtea momente de promovare instituțională cu efecte în proiectarea și realizarea a noi manifestări atât în domeniul activităților cultural-educative precum și cel al cercetării științifice.

B.2. Planuri de evoluție a carierei academice

Evoluția personală a carierei academice, nu poate fi decât un proces dinamic de continuare a direcțiilor și orientărilor reflectate în activitatea anterioară, cu acumulări valorice creatoare focalizate pe domenii de interes personal și profesional.

Formarea profesională a unui dirijor cu personalitate interpretativă și valențe complexe este obiectivul principal al activității didactice universitare.

Implicarea personală și coordonarea activității de cercetare științifică din cadrul facultății, conform responsabilităților aferente, vizează manifestările și proiectele promovate.

Experiența dirijorală personală mi-a relevat faptul că, în interpretarea muzicală a unei creații nu există un adevăr unic și infailibil, există doar maniere și orientări stilistice realizate într-o diversitate de forme. Relevarea mesajului autentic al creației interpretate va fi obiectivul primordial al activității dirijorale.

Promovarea valorilor de patrimoniu ale culturii naționale prin manifestări specifice la nivel național și internațional face parte din direcțiile prioritare de dezvoltare a carierei universitare, prin prisma activității didactice, interpretative și de cercetare științifică. Încrederea în implementarea cu succes a proiectelor viitoare, are la bază deschiderea culturală, didactică și socio-comunitară promovată de Universitatea Transilvania din Brașov.